

30.1.2015

KÖZLEMÉNY A KÉPVISELŐK RÉSZÉRE

Tárgy: Inaki Albin Diaz spanyol állampolgár által benyújtott 2554/2013. számú petíció a fogyatékossgal élő személyek vasúti szolgáltatásokhoz való hozzáféréséről Spanyolországban

1. A petíció összefoglalása

A petíció benyújtója panaszt emel amiatt, hogy Spanyolországban a fogyatékossgal élő személyek vasúti szolgáltatásokhoz való hozzáférése számos nehézségbe ütközik. A petíció benyújtója szerint a „RENFE” spanyol vasúttársaság nem léptetett életbe hatékony mobilitási politikát a fogyatékossgal élők számára, különösen a vasúti kocsik megközelítését lehetővé tevő speciális emelőpadok tekintetében. A petíció benyújtója úgy véli, hogy ez a helyzet nem felel meg az Európai Bizottság 2010. november 15-i „Európai fogyatékossgügyi stratégia 2010–2020: megújított elkötelezettség az akadálymentes Európa megvalósítása iránt” című közleményének (COM(2010)0636).

2. Elfogadhatóság

Elfogadhatónak nyilvánítva: 2014. október 24. Tájékoztatás kérése a Bizottságtól (az eljárási szabályzat 216. cikkének (6) bekezdése szerint) megtörtént.

3. A Bizottságtól kapott válasz: 2015. január 30.

Általános információk

A petíció jelentős része az emberi jogokkal, az egyenlőséggel és a fogyatékossgal élő személyekkel szemben megvalósuló megkülönböztetéssel kapcsolatos általános

észrevételekből és gondolatokból áll. A petíció benyújtója szerint a hagyományos spanyol vasúttársaság, a RENFE tagadja, hogy létezne arra vonatkozó előírás, jogszabály vagy bármilyen kötelezettség, hogy a vonatokat a fogyatékossgal élő személyek számára hozzáférhetővé tegye. A petíció benyújtója csatlakozik egy újságcikkhez, amely arról ír, hogy az „Irún–Brinkola” vasútvonalon a RENFE nem helyezett üzembe emelőpadokat/peronlifteket. Nem jelöli meg azonban az időpontot, és nem bocsát rendelkezésre további részleteket, illetve tényeket.

A fogyatékossgal élő személyek jogai

Az Európai Bizottság teljes mértékben elkötelezett az alapvető jogok védelme és előmozdítása, valamint az Európában fogyatékossgal élő személyek helyzetének javítása mellett. 2011 januárjában az Unió csatlakozott a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményhez (UNCRPD), mely ezáltal az Unió jogrendjének szerves részévé vált. Az Uniót a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény a hatáskörein belül kötelezi.

A fizikai környezet, a közlekedés, az információs és kommunikációs technológiák és rendszerek (IKT) és más létesítmények és szolgáltatások hozzáférhetőségének javítása – ami a fogyatékossgal élők az élet minden területén való teljes részvételének előfeltétele – a 2010–2020 közötti időszakra vonatkozó európai fogyatékossgügyi stratégia egyik legfőbb célkitűzése. Az Unió strukturális alapjai (különösen az Európai Regionális Fejlesztési Alap) fontos eszközökként állnak rendelkezésre az épített környezet hozzáférhetőségének javításához. A 2014–2020-as programozási időszak tekintetében az európai strukturális és beruházási alapokat szabályozó közös rendelkezésekről szóló rendelet¹ előírja a tagállamok és a Bizottság számára, hogy a programok előkészítése és végrehajtása során tegyék meg a megfelelő lépéseket a fogyatékossgon alapuló bármilyen hátrányos megkülönböztetés megakadályozása érdekében, valamint hogy mindvégig vegyék figyelembe a fogyatékossgal élők számára való hozzáférhetőséget. Az irányító hatóságoknak biztosítaniuk kell, hogy a nyilvános, vagy a nyilvánosság számára nyújtott és az európai strukturális és beruházási alapokból társfinanszírozott valamennyi termék, áru, szolgáltatás és infrastruktúra – különösen a fizikai környezet, a közlekedés és az IKT vonatkozásában – az alkalmazandó joggal összhangban hozzáférhető legyen az összes polgár – köztük a fogyatékossgal élők – számára, hozzájárulva ezzel a fogyatékossgal élő személyek és az idősek akadálymentes környezetéhez.

Fontos megjegyezni, hogy Spanyolország 2007-ben mind a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményt, mind annak fakultatív jegyzőkönyvét ratifikálta. Az egyezmény részes államaként Spanyolország köteles valamennyi emberi jogot és alapvető szabadságot védelmezni és biztosítani a fogyatékossgal élők számára különösen azzal, hogy „megfelelő intézkedéseket tesznek, hogy másokkal azonos alapon biztosítsák a fogyatékossgal élő személyek számára a fizikai környezethez, a közlekedéshez, az információhoz és kommunikációhoz, beleértve az információs és kommunikációs technológiákat és rendszereket, valamint más, nyilvánosan hozzáférhető vagy a nyilvánosság számára nyújtott lehetőségekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférést, mind városi, mind vidéki területeken” (az UNCRPD 9. cikkének megfelelően).

¹ 1303/2013/EU rendelet, HL L 347., 2013.12.20., 320. o.

A fogyatékossgal élő személyek jogaival foglalkozó ENSZ-bizottság 2014. április 11-én elfogadta a 2. általános megjegyzést¹, azzal a céllal, hogy részletesebben értelmezze a fent említett 9. cikket. A részes államok kötelesek biztosítani a hozzáféréshez való jogot a fogyatékossgal élők számára „a hozzáférési előírások szigorú végrehajtása révén. A nyilvánosságnak szánt vagy nyilvános, már létező objektumokhoz, létesítményekhez, áruhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés előtti akadályokat fokozatosan, szisztematikusan és – ami még fontosabb – folyamatosan ellenőrzött módon meg kell szüntetni a teljes mértékű hozzáférhetőség elérése érdekében.” Egyértelmű, hogy a részes államoknak jogszabályt kell elfogadniuk, és a jogszabály végrehajtását figyelemmel kell kísérniük: „A részes államok kötelesek nemzeti hozzáférési előírásokat elfogadni, azokat kihirdetni és figyelemmel kísérni. Amennyiben nincs hatályban vonatkozó jogszabály, úgy a megfelelő jogi keret elfogadása az első lépés. A részes államoknak teljes körűen felül kell vizsgálniuk a hozzáférésre vonatkozó jogszabályokat annak érdekében, hogy feltárják, figyelemmel kísérjék és orvosolják a jogszabályok és a végrehajtás közötti eltéréseket.”

Az egyezmény fakultatív jegyzőkönyve értelmében – amennyiben azt ratifikálták – az ENSZ fogyatékossgal élő személyek jogaival foglalkozó bizottsága hatáskörrel rendelkezik arra, hogy a jegyzőkönyv részes államainak joghatósága alá tartozó olyan személyektől vagy személyek csoportjától vagy ezek nevében beadványt vegyen át és vizsgáljon meg, akik állításuk szerint az egyezmény rendelkezései adott részes állam általi megsértésének sértettjei. Az elfogadhatóság egyik feltétele, hogy kimerítettek minden nemzeti jogorvoslati lehetőséget.

Vasúti közlekedés

Az uniós vasúti rendszer hozzáférhetőségére vonatkozó jogi aktusok a következők:

- Az Európai Parlament és a Tanács 1371/2007/EK rendelete (2007. október 23.) a vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről²
- 2014. december 31-ig A Bizottság 2008/164/EK határozata a hagyományos és nagysebességű transzeurópai vasúti rendszerben a „mozgáskorlátozott személyekkel” kapcsolatos kölcsönös átjárhatóság műszaki előírásairól³
- 2015. január 1-jétől: A Bizottság 1300/2014/EU rendelete (2014. november 18.) az uniós vasúti rendszernek a fogyatékossgal élő és a csökkent mozgásképességű személyek általi hozzáférhetőségével kapcsolatos átjárhatósági műszaki előírásokról⁴

Az 1371/2007/EK rendelet célja annak biztosítása, hogy a fogyatékossgal élő és a csökkent mozgásképességű személyeknek más utasokkal azonos alapon ugyanolyan lehetőségeik legyenek a vasúti közlekedés használatára. Ennek érdekében a rendelet arra kötelezi a vasúttársaságokat, hogy megkülönböztetésmentes hozzáférési szabályokat állapítsanak meg

¹ HYPERLINK

"http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD/C/GC/2&Lang=en"

http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD/C/GC/2&Lang=en

² HL L 315., 2007.12.3., 14–41. o.

³ HL L 64., 2008.3.7., 72. o.

⁴ HL L 356., 2014.12.12., 110. o.

ezen utasok számára annak érdekében, hogy egyenlő jogokkal rendelkezzenek a közlekedést illetően, és hogy ne tagadhassák meg tőlük a helyfoglalás elfogadását vagy a menetjegy kiadását, kivéve, ha ez a hozzáférési szabályok értelmében indokolt, például biztonsági okokból vagy a jármű konstrukciója miatt (19. cikk). A rendelet 22. és 23. cikke értelmében a személyzettel ellátott állomásokon az állomásüzemeltetőknek és a vasúttársaságoknak térítésmentesen segítséget kell biztosítaniuk a csökkent mozgásképességű utasok számára, lehetővé téve a vonatra való felszállásukat és a vonatról való leszállásukat. A rendelet nem jelöli meg, hogy az említett segítséget milyen módon (rámpa vagy egyéb) kell nyújtani.

Az 1371/2007/EK rendelet 2. cikke értelmében a tagállamok bizonyos szolgáltatásokat illetően mentességet biztosíthatnak a rendelet teljes körű alkalmazása alól. Spanyolország a városi, külvárosi és a regionális vasúti személyszállítási szolgáltatások esetében mentességet biztosított a 10., a 21–24. és a 27. cikk alól. A 21–24. cikk a vasúti szolgáltatások hozzáférhetőségére, a vasútállomásokon és a vonat fedélzetén nyújtott segítségre, valamint a segítségnyújtás feltételeire vonatkozik. Ez azt jelenti, hogy ezen szolgáltatásokat illetően a spanyolországi vasúttársaságoknak jelenleg nem kell alkalmazniuk a rendeletet. A 21–24. és a 27. cikkre vonatkozó mentességet öt évre kérelmezték, amit kétszer meg lehet újítani. A Bizottság 2015 elejéig jelentést nyújt be az Európai Parlament és a Tanács számára az Unió tagállamaiban a mentességek helyzetéről. Az 1371/2007/EK rendelet fogyatékossgal élő és csökkent mozgásképességű személyek szállítására vonatkozó cikkei azonban alkalmazandóak Spanyolországban a belföldi távolsági vasúti személyszállítási szolgáltatásokra. A petíció benyújtója által rendelkezésre bocsátott dokumentumokból nem derül ki egyértelműen, hogy előfordultak-e problémák e szolgáltatásokat illetően az 1371/2007/EK rendelet szerinti segítségnyújtás vonatkozásában.

Az 1371/2007/EK rendelet 28. cikke értelmében a vasúttársaságoknak szolgáltatásaikra vonatkozóan minőségi előírásokat kell megállapítaniuk többek között a segítségnyújtásra vonatkozóan, és évente jelentést kell közzétenniük szolgáltatásaik minőségi előírásainak teljesítéséről. A RENFE nevű spanyol vasúttársaság a 2011, a 2012 és a 2013-as évre vonatkozóan közzétette éves jelentését az ERA honlapján¹. A hozzáférhető vasúti közlekedésről rendelkezésre bocsátott információk szerint 2013-ban 68 vasúthálózati állomáson állandó segítségnyújtás, 58 vasúthálózati állomáson pedig különleges segítségnyújtás volt biztosított.

A csökkent mozgásképességű személyekre vonatkozó ÁME azzal a céllal határozza meg a hozzáférhető vonatokra és állomásokra vonatkozó műszaki előírásokat, hogy javítsa a fogyatékossgal élő és a csökkent mozgásképességű személyek vasúti közlekedéshez való hozzáférését. Az ÁME a 2008/64/EK bizottsági határozat 2008. július 1-jei hatálybalépése óta alkalmazandó az infrastruktúra és a vasúti járművek felújítására, illetve átalakítására. Az ÁME felülvizsgált változatát (1300/2014/EU bizottsági rendelet) – amely 2015. január 1-jén lép hatályba – az Európai Unió teljes vasúti hálózatára alkalmazni kell majd; a 2008-as határozat csak a TEN-T hálózatra vonatkozik, amely nem foglalja magában az Irún–Brinkola vonalat, amelyre a petíció benyújtója hivatkozik. Mindenesetre nincs olyan előírás, amely szerint valamennyi állomáson szisztematikusan ki kellene alakítani peronlifteket a kerekesszéket használó utasok számára.

¹ HYPERLINK "https://eradis.era.europa.eu/interop_docs/ruSQPreports/search_results.aspx"
https://eradis.era.europa.eu/interop_docs/ruSQPreports/search_results.aspx

Végezetül, a RENFE, a hagyományos spanyol vasúttársaság 2010-ben közzétette „Általános Hozzáférhetőségi Tervét”. A tervben többek között az szerepel, hogy új vonatokat vásárolnak és átalakítják a már meglévő vasúti járműveket, különösen a külvárosi, illetve a elővárosi vonatokat. Ez vonatkozik az olyan vonalakra mint például az Irún–Brinkola vonal. A RENFE ezenkívül biztosítja az „Atendo” elnevezésű szolgáltatást, amely térítésmentes segítségnyújtást jelent többek között a fogyatékossgal élő és a csökkent mozgásképességű utasok számára.

Következtetés

Az UNCRPD, amelynek mind Spanyolország, mind az Európai Unió részese, felszólít a közlekedéshez való egyenlő hozzáférés biztosítására és a hozzáférhetőséget korlátozó akadályok felszámolására. E kötelezettségek teljesítését az ENSZ fogyatékossgal élő személyek jogaival foglalkozó bizottsága ellenőrzi a részes felek által az UNCRPD 35. cikke alapján benyújtott rendszeres jelentések alapján. A vizsgálatot a bizottság a részes államokkal folytatott interaktív párbeszédnek révén, a részes államok által benyújtott eredeti jelentések alapján végzi el. 2014 szeptemberéig a jelentésekről szóló bizottsági záró észrevételek mindegyike tartalmaz ajánlásokat a hozzáférhetőségre vonatkozóan, így Spanyolország esetében is.¹

A közlekedés területén hatályban vannak uniós szintű szabályok, amelyek figyelembe veszik a fogyatékossgal élő személyek igényeit a vasúti személyszállítást illetően. Ezek végrehajtása a tagállamok, jelen esetben Spanyolország hatáskörébe tartozik. Az uniós vagy tagállami jogszabályok be nem tartásával kapcsolatos ügyeket nemzeti szinten kell felvetni. Az UNCRPD fakultatív jegyzőkönyve értelmében a spanyolországi hazai jogorvoslati lehetőségek kimerítését követően panaszt lehet benyújtani az ENSZ fogyatékossgal élő személyek jogaival foglalkozó bizottsághoz.

A vasúti személyszállítást igénybe vevő utasok jogairól és kötelezettségeiről szóló 1371/2007/EK rendelet alkalmazását illetően Spanyolország mentességet biztosított bizonyos belföldi vasúti személyszállítási szolgáltatások esetében (városi, külvárosi és regionális vasúti személyszállítási szolgáltatások) bizonyos cikkek, különösen a fogyatékossgal élő és csökkent mozgásképességű személyek szállítására vonatkozó cikkek alól. Egy az 1371/2007/EK rendelet uniós tagállamokban való alkalmazásáról készített tanulmány²

¹ Az UNCRPD-re vonatkozó, Spanyolországot érintő jelentéstételi állapot a következő honlapon követhető nyomon: [HYPERLINK "http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/TreatyBodyExternal/Countries.aspx?CountryCode=ESP&Lang=EN"](http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/TreatyBodyExternal/Countries.aspx?CountryCode=ESP&Lang=EN)
http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/TreatyBodyExternal/Countries.aspx?CountryCode=ESP&Lang=EN ;

A bizottság Spanyolország eredeti jelentésére vonatkozó 2011-es záró észrevételei a következő honlapon érhetőek el: [HYPERLINK](http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD%2fC%2fESP%2fCO%2f1&Lang=en)

"http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD%2fC%2fESP%2fCO%2f1&Lang=en"
http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD%2fC%2fESP%2fCO%2f1&Lang=en

² <http://ec.europa.eu/transport/themes/passengers/studies/doc/2012-07-evaluation-regulation-1371-2007.pdf>

keretében Spanyolországról készített esettanulmány szerint ugyanakkor úgy tűnik, nem merülnek fel jelentős problémák e rendelet spanyolországi alkalmazásával kapcsolatban, különösen a csökkent mozgásképességű személyek számára nyújtott segítségre vonatkozó előírásokat illetően. A tanulmány megjegyzi, hogy a nemzeti jogszabályok, illetve a fő nemzeti vasúttársaság ügyfélpolitikája sok tekintetben nagyvonalúbb az utasokkal szemben, mint amit a rendelet megkövetel. A petícióban nincsenek egyértelmű és pontos információk, amelyek lehetővé tennék a Bizottság számára, hogy vizsgálatot indítson a spanyolországi helyzetre vonatkozóan. Az utasok panaszaival ezért először a vasúttársasághoz, illetve az illetékes nemzeti végrehajtó szervhez kell fordulni¹. Az 1371/2007/EK rendelet alkalmazásáról szóló jövőbeli tanulmányban újabb esettanulmány keretében újra megvizsgálhatják a rendelet általános alkalmazását Spanyolországban.

¹

http://ec.europa.eu/transport/themes/passengers/rail/doc/2007_1371_national_enforcement_bodies.pdf